

tie: sicut enim homo proprii arbitrii voluntate ser-
pentis obediens perit, sic vocante se gratia Dei, pro-
priae mentis conversione quisque credendo salvatur.
Ergo non vi, sed libera animi voluntate & faculta-
te, ut converterentur videntur. Quod multo
magis observandum videtur circa religionis ingres-
sum, qui est minus necessarius ad salutem. Illi autem
qui obligantur juramento, vel voto ad religionis
ingressum, non proprii arbitrii voluntate, sed neces-
sitate cogente convertuntur. Non igitur videtur obli-
gatio talis esse conveniens.

Inducunt etiam decretum Urbani Papae, quod ha-
betur xix. quest. 11. cap. *Due sunt*, ubi dicitur,
quod illi qui religionem ingrediuntur, ducuntur lege
privata, quae est lex Spiritus Sancti. Ubi autem Spi-
ritus Domini, ibi libertas secundum Apostolum II.
ad Corinth. 111. Libertati autem opponitur neces-
sitas, quam inducit obligatio juramenti, vel voti. In-
conveniens igitur est aliquos ad religionis ingressum
voto, vel juramento constringere. Idem etiam arguunt
ex eventu qui videntur in pluribus, qui post hujusmodi
obligationem ad religionem attracti, in ea non perse-
verant, sed redeuntes ad saeculum, desperantes se ip-
sos, omni iniquitati pervertitatis se tradunt. Et sic
impleri videtur quod Dominus Scribis, & Phariseis
dicit Matth. xv. 23. *Circuits mare, & aridam, ut fac-
iatis unum proselytum: & cum feceritis, facitis eum
filium gehennae duplo quam vos.*

Dicunt etiam, quod aliqui sic obligati aliquando
votum suum non implent, & tamen postea facti sunt
boni Episcopi, vel Archidiaconi, à quo per obli-
gationem praemissam impediti fuissent.

Addunt etiam, quod nec beneficiis temporalibus,
pura per exhibitionem munerum, sunt aliqui ad reli-
gionem inducendi: & ad hoc inducunt decretum Bo-
nificii Papae, quod habetur 1. quest. 11. cap. *Quam-
pio*, ubi dicitur: *Nunquam legimus Domini discipulos,
vel eorum ministerio conversos, quempiam ad Dei cultum
aliquo muneri intervenit provocasse.*

Adjungunt etiam, hoc contra fidelitatem esse, dum
inexpertis ad graviora religionis onera, vel ad longas
matutinas, graves vigilias, jejunia, & disciplinas, &
alias hujusmodi asperitates obligantur, & ducuntur
sicut vos ad victimas: & ita dum non implent quod
voverunt, paratur eis laqueus ad mortem aeternam.

Dicunt etiam hujusmodi obligationem esse illicitam,
utpote factam contra statutum Innocentii IV.
qui mandavit annum probationis concedi volentibus
religionem intrare, & prohibuit ante quattuordecim
annum eos per votum religionis adstringi. Quod
etiam consonat regule beati Benedicti, in qua conceditur
probationis annus nuper ad religionem conversis.

Uterius autem procedunt, dicentes, specialiter esse
illicitum ut pueri ante annos pubertatis praedicto
modo ad religionis ingressum obligentur. Illicitum
enim videtur esse quod aliqui obligentur tali obliga-
tione quae juste possit ab alio irritari. Si autem aliqui
impuberes se ad religionem obligaverint, possunt re-
trahi à parentibus, vel à tutoribus, ut probatur per id
quod habetur xx. quest. 11. ubi dicitur: *Puella si ante
duodecim aetatis annos sponte sua sacramentum velamen si-
bi assumpsit, possunt statim parentes ejus, vel tutores
id factum irritum facere, si voluerint.* Illicitum est ergo
impuberes ad religionem obligare juramento, vel
voto.

Inducunt etiam ulterius, quod aliqui infra annos
pubertatis constitutus, etiam si sit doli capax, ad reli-
gionem obligari non potest. Et inducunt ad hoc illud
quod dicit Bernardus in apparatu de regularibus, &

transeuntibus ad religionem, super illam decretalem
Innocentii III. quae incipit, *Postulasti*: & sunt haec
verba apparatus. *Si vis intelligere, quod essent infra
tertium & quartum decimum annum; hac potest esse
dubitatio, quia forte erant doli capaces: & sic videbat-
ur, quod malitia suppleret aetatem, sicut in matri-
monio carnali, ut habetur extra de despons. impub.
cap. *A nobis*, & cap. *Tua*; quia sicut potuerunt se
obligare diabolo, sic & Deo. Sed Papa responderi,
quod *liberi possunt ministrare in Ecclesiis postea recep-
tis*: & sic non obligantur ante quattuordecimum an-
num. Hugutio vero dicebat, quod bene obligatur do-
li capax, & tenebat monachatus, quia poterat se obli-
gare diabolo. Et Innocentius III. fuit in eadem opi-
nione, qui in decretali ista respondet, quod ingres-
sus tenuit, si malitia suppleat aetatem, sicut in anti-
qua decretali patet; sed hodie non prodest. Et ad hoc
etiam inducunt quod Raymundus, & Goffredus in
suis summis dicunt idem.*

Inducunt etiam, quod pueri ante quattuordecim
annos non debent obligari juramento, ut habetur
xxii. quest. v. cap. *Pueri*, & cap. *Honestum*. Pari igitur
ratione nec voto sunt obligandi pueri ante quattuor-
decimum annum ad religionis ingressum.

Dicunt etiam, quod religio dicitur à religando, vel
reeligendo, ut Augustinus dicit X. de civit. Dei. Unde
concludunt, quod pueri qui non sunt ligati, non
debent religari, & qui non elegerunt, non debent
reeligere per religionis ingressum. Ex quibus omnibus
concludunt, pueros esse miseros, & insensatos, qui
religionem ingrediuntur, vel ad religionis ingres-
sum se obligant.

CAPUT XII.

*Improbatio erroris praemissi, & ostensio, quod opus
circuits factum cum voto, magis est meritiorum.*

UT autem in singulis praemissorum veritas possit
manifeste videri, seriatim quae praemissa sunt,
investigare oportet, à communibus ad specialia des-
cendendo.

Et primo consideremus, an verum sit quod dicunt,
scilicet magis esse meritiorum opus virtutis absque
voti obligatione factum, quam si ex voto id aliquis
impleat. Et quamvis de hoc plura sint dicta in alio
nostro libello quem de perfectione conscripsimus, hic
tamen aliqua iterare non pigeat.

Primo igitur considerandum est, quod cum laus
operis ex radice voluntatis dependeat, tanto exterius
opus laudabilius redditur, quanto ex meliori volun-
tate procedit. Inter alias autem conditiones bonae
voluntatis una est ut sit voluntas firma & stabilis: unde
in vituperum pigrorum inducitur quod habetur Pro-
verb. 14. 13. *Vult, & non vult pigra*. Tanto igitur
opus exterius laudabilius redditur, & magis merito-
rium, quanto voluntas ejus magis stabiliter in bono.
Unde & Apostolus monet I. ad Corinth. xv. 58. *Stabi-
les estote, & immobiles*: & secundum Philosophum
ad virtutem requiritur ut aliquis firmiter, & immo-
biliter operetur. Sed & iustitiam Jurisperiti diffi-
niant, quod est constans, & perpetua voluntas. Sicut
& è contrario patet quod tanto peccatum est detesta-
bilius, quanto voluntas hominis magis fuerit obstina-
ta in malo: unde & obstinatio ponitur peccatum in
Spiritu Sanctum. Manifestum est autem quod volun-
tatis firmatur ad aliquid faciendum per juramentum:
unde & Psalmista dicebat Psalm. cxviii. 106. *Jura-
vi, & statui custodire judicia justitiae tuae.* Confirma-
tur

ut etiam similiter & voto, cum votum sit promissio
quaedam. Qui autem promittit se aliquid facturum,
firmat propositum suum ad illud implendum. Lauda-
bilis igitur est virtutis opus, & magis meritiorum,
si fiat voluntate firmata per votum. Hoc etiam appa-
ret ex consuetudine vitae humanae. Quia enim volun-
tatis humana mutabilis est, ad hoc ut verbis hominum
fides adhibeatur, tantum inolevit consuetudo ut
hoc quod aliquis alteri vult facere, promissione con-
firmet, & ulterius promissionem, roboret legitimis
munimentis. Plus autem debet unusquisque sibi quam
proximo, praecipue in his quae pertinent ad spiritua-
lem salutem, secundum illud Ecclii. xxx. 24. *Misere-
re animae tuae placens Deo.* Potest autem homo propter
voluntatis mutabilitatem praetermittere id quod pro-
posuit, pro commodo temporali alterius. Si igitur ali-
quis utiliter providet proximo, vallando promissio-
nem suam juramento, fideiussione, vel pignore; mul-
to magis utiliter, & laudabiliter sibi providet, si bo-
num propositum quod concepit, vel voto, vel jura-
mento, vel quocumque alio modo firmare studerit.
Unde Augustinus dicit in epistola ad Paulinam, &
Attentarium: *Quia vovisti, jam te adstringisti, aliud
tibi facere non licet: & postea subdit: Nec ideo tamen
te vovisse poeniteat; immo gaude jam tibi non licere quod
cum tuo detrimento licuisset.*

Amplius considerandum est, quod opus inferioris
virtutis laudabilius redditur, & magis meritiorum, si
ad superiorem virtutem ordinetur, sicut opus absti-
nentiae, si ordinetur ad charitatem. Pari ergo ratione,
& si ordinetur ad laetitiam, quae est abstinentia poior,
Votum autem est laetiae actus: est enim promissio
Deo facta de his quae pertinent ad, Dei obsequium;
unde Isai. xix. 21. dicitur: *Cognoscet Aegyptii Do-
minum in die illa, & colent eum in hostiis, & numeris
his, & vota voverunt Domino, & solvent.* Jejunium
igitur laudabilius erit, & magis meritiorum, si fiat
ex voto. Hinc est quod in Psalm. lxxv. 12. vel
sullitur, vel mandatur: *Vovete, & reddite Domino
Deo vestro*: quod frustra mandaretur, vel consuleretur,
nisi opus bonum ex voto facere melius esset.

Hoc autem habito, dubitatur ulterius, utrum ali-
cui liceat se obligare voto ad religionis ingressum,
(1) vel erroneum est. Si enim virtuosum est religio-
nis statum assumere; virtuosos autem actus ex voto
facere laudabiliter est; laudabiliter agunt illi qui statim
religionem ingredi non valentes, se ad ingres-
sum religionis voto adstringunt. Nisi forte quis secun-
dum Vigilantium dicat, quod status secularis vitae
statui religionis aequatur, vel majori vesania in tantum
erroris proumpat, quod praesumat asserere statum
religionem quas Ecclesia approbavit, non esse statu-
m salutis: in quo jam Vigilanti heresim superabunt,
non solum inania reddentes Christi consilia,
sed ea penitus evacuantes, necnon & ordinationi Ec-
clesiae repugnantes, quod est schismaticum esse. Si
autem laudabiliter faciunt, & à spiritu Dei moventur
qui se obligant voto ad religionis ingressum; con-
sequens est eos laudabiliter facere qui alios suis ex-
hortationibus ad hoc inducunt, in hoc Spiritui Sancto
cooperantes, dum satagunt id ministerio exteriori
suadere ad quod Spiritus Sanctus insigat interiori.
Unde & Apostolus dicit I. ad Cor. 111. 9. *Dei enim
adjutores sumus*, forinsecus scilicet ministrando.

Sed quia quantum ad eos qui pubertatis annos ex-
cedunt, contrarium sapere netarium est, restat consi-
derandum, utrum pueri, vel puellae ante pubertatis

annos completos valeant se voto religionis adstringe-
re. Ubi oportet distinguere, duplex esse votum, unum
quidem simplex, aliud autem solenne. Simplex quid-
dem votum in sola promissione consistit, solenne
autem votum cum promissione habet exterioris ex-
hibitionem, dum scilicet homo actualiter se offert Deo
vel per ordinis sacri susceptionem, vel per professio-
nem certae religionis in manu praelati, quibus duobus
modis votum solemnizatur, vel etiam per suscipio-
nem habitus professorum, quae est quaedam interpreta-
tiva professio. Utriusque autem voti circa matrimo-
niam est diversus effectus. Nam votum solenne im-
pedit matrimonium contrahendum, & dirimit jam
contractum; votum autem simplex eisi contrahendum
impediat, contractum tamen non dirimit. Est autem
& contrarius, & diversus effectus utriusque voti cir-
ca religionem. Nam votum solenne, quod fit per ex-
pressam, aut praesumptam professionem, jam mona-
chum facit, vel cuiuscumque alterius ordinis fratrem;
votum vero simplex nondum monachum facit, cum
adhuc dominus rerum suarum remaneat, & adhuc si
contrahat, possit esse maritus. Quia igitur simplex
votum consistit in sola promissione Deo facta, quae
ex interiore mentis deliberatione procedit, votum
simplex ex jure divino efficaciam habent, quod nullo
humano jure tolli potest. Huius autem voti efficaciam
dupliciter tolli potest. Unum quidem modo per defectum
deliberationis, quae promissioni firmitatem
praestat; & ideo furiosorum, & aliorum amentium
vota vim obligationis non habent, ut habetur extra
de reg. & transeuntibus ad religionem *Sicut tener*:
& eadem ratio est de pueris qui non sunt doli capaces,
nec habent debitum rationis usum, qui in quibusdam
anticipatur, in quibusdam tardatur secundum
diversam dispositionem naturae: unde ad hoc non po-
test certum tempus praefigi. Alio modo impeditur ef-
ficacia simplicis voti, si aliquis Deo voverit qui non
est propriae potestatis; si puer, si servus voverit se re-
ligionem intrare, habere quidem efficaciam quantum
ad ipsum, qui usum rationis habet, si dominus ejus
permitteret; si tamen dominus hoc votum ratum non
habeat, absque peccato poterit revocare, ut habetur
in decretis distinct. xl. v. *Si servus*, ubi dicitur, quod
*si domino ignorante servus fuerit ordinatus, licet ei infra
spatium unius anni & servilem fortunam probare, &
servitium suum recipere.* Et quia puer, vel puella infra
pueriles annos etiam ex naturali jure in potestate pa-
tris constituitur, poterit pater votum ab eis enissum,
si voluerit, revocare, vel si voluerit, acceptare, se-
cundum ordinationem juris divini: dicitur enim
Num. xxx. 4. *Mulier si quippiam voverit, & se ad-
strinxerit juramento, quae est in domo patris sui, & in
aetate adhuc puellari; si cognoverit pater votum quod
pollicita est, & juramentum quo obligavit animam
suam, & tacuerit, voti rea erit, quidquid pollicita est,
& juravit, opere complebit. Sin autem statim ut audie-
rit, contradixerit pater, & vota, & juramenta ejus
irrita erunt; nec obnoxia tenebitur sponsioni, eo quod con-
tradixerit pater.* Ex quo patet quod puella, vel puer,
de quo est eadem ratio, infra pueritiae annos, quan-
tum in ipsis est, voto se obligare possunt, nisi impe-
diat rationis defectus, ut dictum est; sed quia potestati
alterius subjiciuntur, potest votum revocari à
patre. Quod etiam patet per hoc quod subditur de
muliere adulta, cuius votum à viro revocari potest.
Et licet jus positivum determinare non possit tempus
quo homo habere incipiat usum rationis, per quem
Deo

(1) Forte legendum quod vel dubitare erroneum est: aut quod erroneum est.

Deo se valeat obligare; potest tamen determinare tempus obligationis, vel subiectionis utrius personæ ad aliam. Determinatur autem hoc tempus in puella quidem usque ad duodecim annos completos, in matre autem usque ad quatuordecim, quia hoc communiter consistit esse tempus pubertatis, ut habetur xx. quæst. 11. cap. *Puella* & cap. *Si in qualibet*. Sic igitur quantum ad votum simplex, quo quis obligatur ad religionis ingressum, potest aliquis obligari quantum in ipso est, ante completos pubertatis annos, cum sit doli capax, habens debitum rationis usum ad discernendum quod facit; potest tamen hoc votum revocari à patre, vel tutore, qui est loco patris. Quia vero solenne votum religionis, quod fit per professionem tacitam, vel expressam, habet quasdam exteriores solemnitates, quæ ordinationi subdantur Ecclesiæ, sicut & solemnitas ordinis sacri secundum Ecclesiæ determinationem exigitur ad huiusmodi votum completum pubertatis tempus, idest puero quatuordecim annorum, & in puella duodecim; ita quod professio ante hoc tempus facta, quantumcumque aliquis sit doli capax, non facit profitentem esse monachum, vel cuiuscumque ordinis fratrem. Hoc enim communiter tenet Ecclesiæ; licet Innocentius III. aliter sensisse dicatur.

CAPUT XIII.
Solutio rationum dictarum.

HIS igitur visis, facile est ad omnia objecta respondere.

Quod enim primo inducitur de verbis *Prosperi*: *Sic jejunare debemus, ut non nos necessitati jejunandi subdamus*; intelligitur de necessitate coactionis, quæ voluntario repugnat; unde subdit: *Ne jam non devoti, sed inveni rem non voluntarie faciamus*. Non autem loquitur de necessitate voti, per quam magis augetur devotio, quæ à devotendo nominatur.

Quod vero secundo propositum est, quod necessarium est minus meritum, intelligendum est de necessitate quæ ab aliquo imponitur contra voluntatem ipsius. Sed cum aliquis sibi ipsi necessitatem imponit bene faciendi, ex hoc laudabilior redditur, quia per hoc se facit quoddammodo servum iustitiæ, ut Apostolus monet ad Rom. vi. Unde & Augustinus dicit in epistola ad Paulinam & armentarium: *Felix necessitas quæ ad meliora compellit*.

Quod vero tertio propositum est de Judæis convertendis libera voluntate, patet ad propositum non pertinere. Libertati enim voluntatis non opponitur confirmatio voluntatis in bono; alioquin nec Deus, nec beati liberam voluntatem haberent. Opponitur autem ei necessitas coactionis ex violentia, vel metu procedens. Et ideo signanter dicit canon de Judæis: *Præcipit sancta Synodus nemini deinceps ad credendum vim inferre*. Per votum autem, aut juramentum non inferitur homini vis; sed ex eis voluntas hominis confirmatur in bonum: unde per hoc non redditur homo invidus, sed magis firmiter volens, & jam incipit homo quoddammodo facere, in quantum se obligat ad faciendum. Et per hunc etiam modum nullus sanæ mentis dicetur esse illicitum inducere Judæos ut se propria voluntate obligarent vel juramento, vel voto ad accipiendum baptismum.

Quod autem quarto propositum est, quod aliquando voto, aut juramento se ad religionem obligantes retrocedunt, & in desperationem incidentes tradunt

(1) Al. prædicabitur. (2) Al. redunat fecerunt. (3) Al. descriptioni.

insumque professionis esset, vidualia negabantur. Ex quo patet quod inconvenienter redarguunt eos qui pauperibus scholaribus bursas procurant, & eos in studio nutriunt, ut postmodum sint religioni aptiores. Sed & si qua alia beneficia terrena alicui conferantur, ut ex hoc ejus familiaritate captiva provocetur ad melius, non est illicitum: esset autem illicitum, si aliqua pacto, vel conventio interveniret. Unde & in eodem cap. subditur: *Dum tamen omnis absit pacto, & omnis cesset conventio*. Alioquin si non liceret aliquem per temporalia beneficia provocare ad aliquod spirituale bonum, illicitum esset quod in quibusdam Ecclesiis quædam distribuuntur his qui ad officium divinum accedunt.

Quod vero octavo propositum est, contra fidelitatem esse quod juvenes inducantur ad graviora onera, scilicet jejunia, vigilia, & hujusmodi, manifestat continet falsitatem. His enim qui in religione recipiunt, vel ad eam obligantur, in principio graviora religionis onera manifestantur. Nec tamen est contra fidelitatem, si ad provocandos aliquos ad religionem, cujus asperitates sunt manifestæ, spirituales eis animi consolationes reponuntur, exemplo Domini, qui dicebat Math. xi. 29. *Tollite jugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum, & humilis corde; & invenietis requiem animabus vestris*. In quibus verbis & corporale onus signatur per hoc quod jugum nominat, & spiritualis consolatio in hoc quod quietem promittit. Unde Augustinus dicit in Lib. de verbis Domini: *Qui jugum Domini intrépida cervicibus subierunt, tam difficilia pericula patiuntur, ut non à laboribus ad quiescem, sed à quiete, ad laborem vocari videntur*. Sed profecto adest Spiritus Sanctus, ut in affluentia deliciarum Dei, in spe futura beatitudinis omnia presentia deliniret, aspera, & omnia gravia relevaret. Satis ergo spiritualium deliciarum inexpertos se indicant, eos decipi arbitramur qui ea quæ sunt corpori gravia, propter Christum suscipiunt.

Quod vero nono propositum est de statuto Innocentii Pape, ad propositum non facit: quia statutum illud est editum de voto solenni, quod per professionem emittitur, non autem de voto simplici, quo aliqui ad religionem ex devotione se obligant.

Quod vero decimo propositum est, posse parentes huiusmodi vota impuberem retractare, efficaciam non habet: non enim omne id quod revocari potest, illicite committitur: alioquin oporteret dicere, quod minores viginti quinque annis peccarent in omnibus quæ cum suo damno facerent, quia possunt in integrum restitui. Sic igitur impuberes non peccant, si votum religionis emittant, vel si etiam habitum religionis assumant absque parentum licentia, quamvis hoc possit per parentes revocari: alioquin si hoc esset peccatum, prohiberetur per canones, per quos patentibus revocandi facultas conceditur.

Ea vero quæ undecimo de apparatu Decretalium, & summis Juristarum proponuntur, ad propositum non faciunt: quia loquuntur de voto solenni, quod monachus facit, vel cuiuscumque religionis professum: de quo fuerunt inter doctores juris canonici opiniones diversæ: quamvis inconsonum, & derisibile videatur quod sacra doctrina professores Juristarum glossulas in auctoritatem inducant, vel de eis disceptent.

Illud etiam quod duodecimo de juramento pro-

(1) An decernunt.

nitur, ad propositum non facit: quia non prohibent canones pueros jurare, sed (1) discernunt quod jurare non coguntur.

Quod vero tertio decimo proponitur, falsitatem continet. Pueri enim ligati sunt professione fidei christianæ, quam etiam in baptismo sacramentaliter elegerunt. Unde possunt iterato ligari, & eligere perfectionis statum. Quamvis & propter aliud hoc incongrue dicatur, quia & in ipso sacramento baptismi pueri christianam religionem suscipiunt, & religantur Deo, ipsum iterum eligentes, à quo per peccatum primi parentis fuerunt separati.

Demum profanam conclusionem pueros stultitiæ arguentem, pueros aures ferre non valent. Quis enim puerum Benedictum stultitiæ argui pariat, quod relicta domo, rebusque patris, soli Deo placere desiderans, sanctæ conversationis habitum, & desertum quæsit? Quis nisi hæreticus, blasphemus Joannem Baptistam, de quo legitur Luc. 1. 80. *quod puer crescebat, & confortabatur spiritu, & erat in desertis usque ad diem ostensionis suæ ad Israel*? Manifeste tales insultatores animales se esse demonstrant, dum stultitiam reputant ea quæ sunt spiritus Dei, qui, sicut Ambrosius dicit super Lucam, *non coercetur a vitibus; non obitu extinguitur, non abo matris excluditur; & sicut Gregorius dicit in homilia pentecostes, qui implet cytharædam puerum, & Psalmistam facit, implet Pastorem armentarium vicinos vellentem, & prophetam facit; implet puerum abstinentem, & iudicem senum facit; implet piscatorem, & prædicatorem facit; implet persecutorem, & doctorem gentium facit; implet publicanum, & Evangelistam facit*. Utar ergo de contrario verbis Apostoli dicentis I. ad Corinth. 11. 18. *Si quis inter vos videtur stultus esse in hoc sæculo, stultus fiat, ut sit sapiens*. Sapiens quidem secundum sapientiam mundi, quæ stultitia est apud Deum; non autem secundum sapientiam Dei, quæ, sicut legitur Proverb. 1. 22. *parvulus alloquitur dicens: Usquequo parvulus diligitis infantiam? & postea Convertimini ad correptionem meam, in vobis spiritum meum*.

CAPUT XIV.

Rationes contra perfectionem religiosorum non habentium possessiones in communi.

Nunc restat considerandum, quomodo homines à religione retrahere conantur religionis perfectioni derogando, maxime eorum qui in communi possessiones non habent.

Inducunt enim illud quod dicit Prosper in Lib. de vita contemplativa, & habetur xii. quæst. 1. *Ex-pedit facultates Ecclesiæ possideri, & proprias, perfectionis amore contenti: non enim propriæ sunt, sed communes Ecclesiæ facultates*. Et ideo quis, quis omnibus quæ habuit, dimissis, aut venditis, fit rei suæ contemptor, cum præpositus factus fuerit Ecclesiæ, omnium quæ habet Ecclesiæ, efficitur dispensator. Denique sanctus Paulinus, ut ipsi melius nostis, ingentia prædia quæ fuerunt sua, vendidit, pauperibus erogavit. Sed cum factus esset Episcopus, non contempsit Ecclesiæ facultates, sed fidelissime dispensavit. Quo facto satis ostenditur & propria debere propter perfectionem contenti, & sine impedimento perfectionis posse Ecclesiæ facultates (quæ sunt profecto communia) possidere.

Ex hoc accipere volunt non pertinere ad perfectionem, non habere possessiones communes.

Inducunt etiam ad hoc aliorum sanctorum exempla. Nam B. Gregorius de facultatibus suis, intra urbis Romanæ moenia unum monasterium, in Sicilia vero sex legitur construxisse. Beatus etiam Benedictus, monachorum præceptor alimicus, amplas possessiones pro suo monasterio recepit. Quod tanti viri, evangelicæ perfectionis amulatores, nullo modo fecissent, si possessiones communes in aliquo apostolicæ, & evangelicæ perfectioni derogarent. Et ex hoc concludere volunt, non pertinere ad majorem perfectionem quod aliqui possessionibus careant.

Addunt etiam, quod Apostoli, quibus Dominus mandaverat ut nihil possiderent, nec aliquid deferrent in via, tempore necessitatis aliqua possidebant. Unde super illud Luc. xii. *Sed nunc qui habet sacculum, solat similiter et peram*, dicit Glossa, quod instante mortis articulo, & tota illa gente pastorem simul, & gregem persequente, congruam temporariæ regulam decernit, permittens ut tollant vicium necessariam. Non autem persecutionis tempore Apostoli minoris perfectionis fuerunt. Igitur possidere communia perfectionem non diminuit.

Dicunt insuper, quod Christus ordinem discipulorum instituit, quibus succedunt Episcopi, & clerici possessiones habentes; ordines autem religiosorum absque possessionibus in paupertate viventium postea ab aliis sunt instituti. Quod autem Christus instituit, perfectus est. Perfectus igitur esse videtur communes possessiones habere, quam absque possessionibus vivere.

Arguunt insuper, quod non est credibile quod perfectio quam Christus instituit, obdormisset intermissa à tempore Apostolorum usque ad hæc tempora, in quibus aliqui ordines inceperunt sine communibus possessionibus vivere. Unde concludere volunt, quod communibus possessionibus carere ad perfectionem evangelicam non pertinet.

Dicunt etiam, quod si post Apostolorum tempora communibus possessionibus caruerunt, vivebant de opere manuali, sicut legitur de sanctis Patribus in Ægypto. Unde illi qui possessionibus communibus careant, & tamen de opere manuali non vivunt, videntur omnino ab evangelicæ perfectione deficere.

Inducunt etiam, quod divitiarum abrenuntiatio introducta est ad tollendam solitudinem temporalium rerum, secundum illud Luc. xii. 22. *Nolite solliciti esse animæ vestræ quia manducetis, neque corpori quid induamini*: & I. Corinth. vii. 32. *Volo vos sine sollicitudine esse*. Sed major sollicitudo imminet victus querendi his qui possessiones non habent, quam his qui sufficientiam victus jam habent per possessiones communes. Ergo communibus possessionibus carere diminuit evangelicam perfectionem.

Circa hoc etiam addunt, quod tales religiosi necesse habent de negociis multorum se intrinicare, qui eis necessaria victus ministrant; & sic multiplicatur in eis temporalium solitudines, evangelicæ perfectioni adversantes. Videntur igitur ex hoc ipso quod possessionibus communibus careant, detrimentum perfectionis pati.

Dicunt denique, hoc esse impossibile quod aliquis nihil in communi, vel proprio possideat: quia necesse est quod comedant, & bibant, & induantur, quod facere non possunt, si nihil habent.

(1) Al. patriam.

Ex his igitur derogare nituntur perfectioni possessiones non habentium in communi.

CAPUT XV.

Consutatio erroris præmissi.

Porter autem attendere, quod prædicti paupertatis impugnatores, doctrinæ Christi, nec non de vitæ ipsius non modicum adversantur, qui in omnibus paupertatem & servandam verbo docuit, & exemplo monstravit. Dicit enim de ipso Apostolus II. ad Cor. vii. 9. *quod propter nos egenus factus est, cum dives esset*. Paupertatem enim assumpsit (ut Glossa ibidem dicit) & divitias non amisit, inquit dives, foris pauper, latens in divitiis, apparet homo in paupertate. Ex quo his qui Christi, paupertatem sequuntur, magna dignitas accessit. Unde post pauca ibidem concluditur: *Nemo igitur se contemnat, pauper in cella, dives in conscientia*. Et ut ab exordio introitus ejus in mundum incipiamus, pauperulam elegit matrem, pauperulam (1) patrem eligens, fit pecuniis egenus: & hæc tibi exponat præsepe, ut legitur in quodam synodali sermone Ephesini Concilii. *Et post pauca subditur. Respicite pauperum habitaculum ejus qui dicit cælum. Vide præsepe sedentis super Cherubim: bin: vide pannis oblitum, eum qui pelagus arenæ junxit: vide deorsum paupertatem, & divitias ejus sursum considerans. Si autem non propter se, sed propter nos egenus factus est secundum Apostolum, numquid non poterat matrem multas possessiones habentem eligere, atque in domo propria nasci, si nihil ad perfectionem christianæ vitæ pertineret terrenas possessiones non habere, quinimo propria domo carere? Confundantur igitur paupertatis detractores, cuius gloria in ipsis Christi canubilis præclare refulget. Si ne putet paupertatem, quam in infantia sustinuit, in perfectâ deseruisse ætate; videamus quid ipse de se dicat Math. vii. 26. *Fillius, inquit, hominis non habet ubi caput suum reclinet*, quasi dicat, ut Hieronymus exponit. *Quid me propter divitias, & sæculi lucra cupis sequi, cum tante sim paupertatis, ut nec hospitium quidem habeam, & tecto utar non meo?* Et Chrysostomus idem exponens dicit: *Aspicite qualiter paupertatem, quam Dominus docuerat, per opera demonstravit. Non erat ei mensa, non candelabrum, non domus, nec quidquam aliud talium. Hæc autem paupertas ad perfectionem pertinet, quam Dominus & verbo docuit, & per opera demonstravit. Pertinet igitur ad perfectionem christianæ vitæ terrenis possessionibus omnino carere.**

Rursus ulterius procedentes, invenimus testimonium paupertatis Christi, ex hoc quod cum ab eo tributum requireretur, dixit Petro, Math. xvii. 26. *Vade ad mare, & mitte hamum, & cum piscem qui primo ascenderit, tolles, & aperto ore ejus invenies statentem: illum sumens da eis pro me, & te*. In cuius expositione Hieronymus dicit: *Hoc etiam simpliciter intellectum edificat auditorem, dum audit Dominum, num tante fuisse paupertatis, ut unde tribuit pro se, & Apostolo redderet, non habuerit. Quod si quis objicere voluerit, quomodo Judas in loculis porrabat pecuniam? respondebimus. Rem pauperum in usus suos convertere nefas putavit, nisi bisque idem tribuit exemplum. Manifestum est*

autem, nec alicui Christiano debet venire in dubium, quod Christus summam perfectionem in sua conversatione servavit: unde & paupertatis perfectionem docebat, Math. xix. 21. *Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus; & veni, sequere me*: in quo est perfectio summa, ut Hieronymus dicit. Est igitur summa paupertatis perfectio ut ad exemplum Christi aliqui homines possessionibus careant, etsi aliqui reservent ad pauperum usum, præsertim quorum eis cura incumbit. Sic Dominus præcipue suos discipulos propter ipsum pauperes effectos, de his que sibi dabantur reservans, sustentabat. Inter cætera vero quæ Christus in mortali vita (1) vel passus est, præcipue Christianis imitandum proponitur venerandæ crucis exemplum: unde & ipse Dominus dicebat Math. xvi. 24. *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me*: unde & Apostolus quasi simul cum Christo crucifixus, & in sola Christi cruce gloriam habens dicebat Galat. vi. 17. *Ego stigmata Domini in corpore meo porto*, exemplum crucis diligenter secutus. Inter alia vero crucis insignia apparet omnimoda paupertas, in qua exterioribus rebus privatus est usque ad corporis nuditatem: unde ex persona ejus in Psalm. xxi. 19. dicitur: *Diviserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem. Hanc autem crucis nuditatem per voluntariam paupertatem homines sequuntur, & præcipue qui possessionum redivitis carent: unde dicit Hieronymus ad Paulinum presbyterum: Tu audita sententia Salvatoris: Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus; & veni sequere me: verba vertis in opera, & nudam crucem nudus sequens, expectator & levior ascendis scalam Jacob: & post pauca subdit: Nihil enim est grande tristi, & livida facie vel simulare, vel ostentare jejunia; possessionum redivitis abundare, & vile jactare palliolum. Sic igitur patet inimicos esse crucis Christi prædictos adversarios paupertatis, qui terrena sapientes, terrenas possessiones ad perfectionem christianam pertinere arbitrantur, per quorum abjectionem fiat minor perfectio.*

His igitur circa viam Christi consideratis tam in ejus ortu, quam in ejus progressu, quam etiam in ipso crucis occasu, ad Christi doctrinam accedamus, qui discipulos simul, & turbas instruens, à paupertate principium sumpsit, Math. v. 3. ubi dicit: *Beati pauperes spiritu*: quod Hieronymus exponens dicit: *Qui scilicet propter Spiritum Sanctum voluntare sunt pauperes*: & sicut Ambrosius dicit super Lucam, primam beatitudinem paupertatis, uterque Evangelista posuit: ordine enim prima est, & patens quedam generatrixque virtutum: quia qui contemserit sæcularia, ipse merebitur sempiterna; nec potest quisque meritum regni celestis adipisci, qui mundi cupiditate (2) possessus est. Qualis autem pauper spiritu præcipue sit, B. Basilius ostendit dicens: *Beatus pauper quasi Christi discipulus, qui pro nobis paupertatem sustinuit: nam ipse Dominus quodlibet opus implevit quod ad beatitudinem ducit, se præbens exemplar discipulis. Nusquam autem Dominus legitur possessiones habuisse. Non igitur beatitudinis detrimentum habet pauperes eorum qui possessionibus carere volunt propter Christum, sed magis beatitudinis augmentum. Deinde Dominus electis duodecim Apostolis, ad prædicandum eos*

mittens, concessa eis miraculorum potestate, inter cætera vitæ documenta, primo inducit paupertatis doctrinam, dicens Math. x. 9. *Nolite possidere aurum, nec argentum in zonis vestris, non peram in vitæ: quod exponens Eusebius Cesariensis dicit: Prohibebat eis auri, & argenti, & æris possessionem, præcognitione futurorum. Contemplabatur enim, quod qui sanandi erant per eos, & ab incurabilibus passionibus liberandi, vellent eis cedere in omnibus bonis suis: & post aliqua subdit: Putabat oportere conductos artha regni Dei, terrena despiciere, ut nec aurum, nec argentum, nec possessiones, nec quidquam eorum quæ mortales appetuntur, condignum existiment datis sibi celestibus opibus; nec non cum militis eos faceret regni Dei, moneret eos colere paupertatem. Nullus enim militans Deo implicat se hujus vitæ negotiis, ut placeat Deo. Et sic Hieronymus dicit super Math. Qui divitias detruncaverat (scilicet in verbis præmissis) prope modum etiam vitæ necessaria amputat, ut Apostoli tolli doctores vere religionis, qui insituebantur, omnia Dei providentia gubernari, se ipsos ostenderent nihil cogitare de crasino. Et sicut Chrysostomus dicit super Math. per hoc præceptum, primo quidem Dominus discipulos facit non esse subjectos: secundo ab omni eis liberat sollicitudine, ut vacationem omnem tribuant verbo Dei: tertio docet eos suam virtutem. Qualis ergo esse debeat, qui evangelizat regnum Dei, præceptis evangelicis designatur, hoc est subsidii secularis adminicula non requirit, fideique totus inhærens putet quod minus ista requirit, magis posse suppetere. Ut Ambrosius dicit super Lucam. Manifestum est autem quod si Apostoli possessionem suscepissent, non minus, sed multo magis suspecti fuissent, quod propter quantum prædicarent, quam si aurum, vel argentum possiderent. Multo etiam majori solitudine circa agrorum cultum occuparentur, multoque majus est sæculare adminiculum eis agris, vel vineis possessis, quam si bona mobilia habeantur. Manifestum est igitur secundum expositiones præmissas Apostolis interdictum fuisse ne agros, vel vineas, vel alia hujusmodi bona immobilia possiderent. Quis autem dicat, nisi hæreticus, primam discipulorum instructionem à Christo perfectioni evangelicæ derogare? Mantentur ergo in doctrina fidei, dicentes, minoris esse perfectionis eos qui communibus possessionibus careant.*

Est autem ulterius considerandum qualiter præcepta Domini præmissa fuerunt ab Apostolis observata. Quia ut Augustinus dicit in Lib. contra Mendacium, divina Scriptura non solum præcepta Dei retinet, sed etiam vitam, & moresque iustorum: ut si forte occultum est quemadmodum accipiendum sit quod præcipitur, in factis iustorum intelligatur. Quod autem nihil temporalium possiderent, aut etiam in via differrent ante tempus passionis, aperte ostenditur ex hoc quod legitur Luc. xxi. 35. ubi Dominus discipulis dicit: *Quando misit vos sine sacculo, & pera, & calcamentis, numquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt, nihil. Sed quia ibi subditur: Dixit ergo eis: Sed nunc qui habet sacculum, tollat similiter & peram*: posset alicui videri quod Dominus totaliter priora præcepta relaxaverit. Sed hanc relaxationem quantum ad personas Apostolorum, ad solam tempus imminentis persecutionis esse referendum, apparet

(1) Supple fecit, vel quidpiam simile. (2) Ambrosii textus: emergendi non habet facultatem. An hic pro possessus legendum pressus?

paret ex verbis Bedæ, qui dicit: „Non eadem vi-
 „ vendi regula persecutionis tempore qua pacis, dis-
 „ cipulos informat. Missis quidem discipulis ad præ-
 „ dicandum, ne quid tollerent in via præcepit, or-
 „ dinans scilicet ut qui Evangelium nuntiant, de
 „ Evangelio vivant. Mortis vero instante periculo, &
 „ tota simul gente pastorem pariter, gregemque per-
 „ sequente, congruam temporis regulam decernit,
 „ permittens ut tollant victui necessaria, donec sopi-
 „ ta insaniam persecutorum, tempus evangelizandi
 „ redeat. Ubi nobis quoque dat exemplum, ex ius-
 „ ta nonnumquam causa instante quadam de nostri
 „ propositi rigore posse sine culpa intermiti.“ Ex
 „ quo etiam apparet ad rigorem evangelicæ disciplinæ
 „ pertinere quod aliquis careat omni terrena possessione.
 „ Quid autem super hoc Apostoli post passionem
 „ servaverunt, & servandum tradiderunt, aperte in
 „ Act. Apostolorum docetur: legitur enim Act. iv.
 „ 32. quod multitudine credentium erat cor unum, &
 „ anima una: nec quisquam eorum quæ possidebat, ali-
 „ quid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia.
 „ Et ne aliquis dicat, eos habuisse possessiones com-
 „ munes, puta agros, vel vineas, vel aliquid hujus-
 „ modi, hoc per sequentia excluditur: sequitur enim:
 „ Quotique possessores agrorum, aut domorum erant, ven-
 „ dentes afferbant pretia eorum quæ vendebant, & po-
 „ nebant ante pedes Apostolorum. Ex quo patet hanc esse
 „ evangelicæ vitæ observantiam, ut ea quæ ad ne-
 „ cessitatem vitæ pertinerent, possiderentur communiter,
 „ possessionibus omnino à possessoribus abdicatis.
 „ Quod autem hoc ad abundantiorum perfectionem
 „ pertineat, apparet per Augustinum in Lib. de doctrina
 „ christiana, ubi dicit: „Qui crediderunt ex Judeis
 „ ex quibus facta est prima Ecclesia Hierosolymis, sa-
 „ tis ostenduntur quanto utilitas fuerit sub pedagogo,
 „ id est sub lege, custodiri. Namque tum capaces ex-
 „ teritur Spiritus Sancti ut omnia sua venderent, eor-
 „ rumque pretium indigentibus distribuendum ante
 „ Apostolorum pedes ponerent.“ Et postea subdit:
 „ Non enim hoc nullas Ecclesias gentium fecisse
 „ scriptum est, quia non tam prope inventi erant qui
 „ simulacra manufacta deos habebant.“ Videur tam-
 „ en hujus rei aliam rationem assignare Melchisedes
 „ Papa, qui, ut habetur xxi. quæst. i. dicit: „Futu-
 „ ram Ecclesiam in gentibus Apostoli præviderant:
 „ idcirco prædia in Judea minime sunt adepti, sed
 „ (1) pretia tantummodo ad fovendos egentes. At
 „ vero cum inter turbines, & adversa mundi succes-
 „ ceret Ecclesia, ad hoc usque pervenit ut non so-
 „ lum gentes, sed etiam Romani Principes, qui to-
 „ tius orbis monarchiam tenebant, ad fidem Christi,
 „ & baptismi sacramenta(2) concurrerent. Ex quibus
 „ vit religiosissimus Constantinus primus licentiam
 „ dedit non solum fieri Christianos, sed etiam fabri-
 „ candi Ecclesias, & prædia constituit tribuenda.“ Et
 „ in sequenti cap. dicit Urbanus Papa: „Videntes sum-
 „ mi sacerdotes, & alii, & atque levitæ, & reliqui fide-
 „ les plus utilitatis posse conferre, si hereditates, &
 „ agros quos vendebant, Ecclesiis quibus præside-
 „ bant Episcopi, traderentur, eo quod ex sumptibus
 „ eorum tam presentibus, quam futuris temporibus
 „ plura, & electiora possent ministrare fidelibus con-
 „ tinentem vitam ducentibus, quam ex pretio eorum,
 „ ceperunt prædia, & agros, quos vendere solebant,
 „ matricibus Ecclesiis tradere, & ex sumptibus eor-
 „ rum vivere.“ Ex his ergo videtur quod melius sit
 „ possessiones in communi habere quam alia mobilia

(1) Al. premia. (2) Al. occurrerent.

ad victum pertinentia; & quod in primitiva Ecclesia
 prædia vendebantur, non quia hoc esset melius, sed
 quia prævidebantur Apostoli quod apud Judæos Eccle-
 sia duratura non erat parim propter infidelitatem,
 parim propter excidium quod eis imminerat.
 Sed si quis recte consideret, hæc præmissis non
 contrariatur. Ecclesia enim in sui primordio in om-
 nibus suis membris talis fuit, qualis postmodum fuis-
 se apud perfectos quoscumque invenitur: sicut enim
 natura, sic & gratia debuit à perfectis initium assu-
 mere. Et ideo Apostoli secundum illum statum fide-
 lium vitam ordinaverunt perfectioni convenientem:
 unde dicit Hieronymus in Lib. de illustribus viris:
 „ Apparet talem primam Christo crediturum fuisse
 „ Ecclesiam quales nunc monachi esse nituntur, &
 „ cupiunt, ut nihil cuiusquam proprium sit, nullus
 „ inter eos dives, nullus pauper, patrimonialia egeni-
 „ bus dividantur, orationi vacent, & psalmis, doc-
 „ trina quoque, & continentia.“ Hic autem modus
 „ vivendi, perfectioni congruus fuit apud primos cre-
 „ dentes, non solum in Judea sub Apostolis, sed etiam
 „ apud Ægyptum sub Marco Evangelista, ut ibidem
 „ Hieronymus dicit, & sicut in II. Lib. ecclesiasticæ
 „ Historiæ narratur. Processu vero temporis, multi in
 „ Ecclesiam erant intraturi, qui ab hæc perfectione de-
 „ fierent: quod non erat futurum ante Judæorum
 „ excidium, sed Ecclesia apud gentes multiplicata.
 „ Quod postquam contingit, utile iudicaverunt Ec-
 „ clesiarum prælati ut prædia, & agri Ecclesiis conferren-
 „ tur, non propter perfectiores quosque, sed propter
 „ infirmiores, qui ad primorum fidelium perfectionem
 „ attingere non valent. Fuerunt tamen & aliqui post-
 „ modum primæ perfectionis æmuli, qui in congrega-
 „ tionibus viventibus, his caruerunt, sicut plurima mo-
 „ nachorum collegia in Ægypto. Narrat etiam Grego-
 „ rius in III. Dialogorum de quodam sanctissimo viro,
 „ nomine Isaac, qui de Syriæ partibus in Italiam veni-
 „ ens, perfectionis formam quam in oriente didice-
 „ rat, in occidente observavit. Cum enim crebro ei
 „ discipuli humiliter innoerent, ut pro suo monasterii
 „ possessiones quæ offerbantur, acciperet, ille sollicitus
 „ suæ paupertatis custos, in terra sententiam tenebat
 „ dicens: *Monachus qui in terra possessiones quarit, mo-
 „ nachus non est*: quod non potest intelligi de acqui-
 „ sitione possessionum per modum proprietatis habenda-
 „ rum: non enim præmissum est, quod ei possessiones
 „ offerrentur nisi pro monasterii usu. Nec tamen
 „ eius sententia sic intelligenda est, quasi possessiones
 „ communes habentes, omnino à monachorum perfec-
 „ tione deficient; sed hoc dicebat propter periculum
 „ paupertatis amittendæ, quod imminet perisque mo-
 „ nachorum communes possessiones habentium. Dicit
 „ enim Hieronymus in epitaphio Nepotiani ad Heli-
 „ odorum Episcopum: *Sini ditiores monachi quam sue-
 „ rant seculariter. Possident opes sub paupera Christo, quas
 „ sub lacupere diabolo non habuerant; et suspirat eos Ec-
 „ clesia devotes, quos tenuit mundus ante mendicos*: &
 „ ideo signanter Gregorius de S. Isaac subdit: *Sic quip-
 „ pe metuebatur paupertatis suæ securitatem perdere, sicut
 „ avari divites solent perituras divitias custodire*. Unde
 „ ad ejus sanctitatem ostendam, Dominum eum cla-
 „ rificavit: subdit enim Gregorius de eo ibi: *Itaque
 „ prophetie spiritus, magnisque miraculis, cunctis longe la-
 „ tesque habitantibus vita ejus inclaruit*. Manifestum est
 „ igitur ad cumulum perfectionis pertinere quod aliqui
 „ possessiones non habeant nec proprias, nec com-
 „ munes.

Ad-

CAPUT XVI.

Solutio rationum contra prædictam perfectionem in-
 ductarum.

HIS igitur visis, facile est respondere ad ea quæ in
 contrarium proponuntur.

Quod enim primo inductum est, quod expedit
 possessiones communes possideri, jam patet quod
 expedit propter eos qui non sunt summæ perfectionis
 capaces, qualis in primis credentibus fuit; qui ta-
 men imperfectiores omnino negligendi non erant. Un-
 de & apud illos qui illam summam perfectionem sec-
 tabantur, possessiones non erant; (1) sicut etiam
 Dominus, cui Angeli ministrabant, loculos habuit
 propter necessitatem aliorum, quæ scilicet ejus Ec-
 clesia loculos erat habitura, sicut Augustinus dicit
 super Joan. Unde si qua sit congregatio, in qua om-
 nes ad majorem perfectionem tendant, expedit eis
 communes possessiones non habere.

Quod vero secundo proponitur, quod beatus Be-
 nedictus in vita sua amplas possessiones recepit, hoc
 sufficit ad ostendendum quod communes possessiones
 non totaliter monasticam perfectionem excludunt;
 non autem ex hoc haberi potest quod majoris
 perfectionis non sit possessionibus communibus care-
 re; præsertim cum idem beatus Benedictus in sua
 regula dicat, se aliquid remisisse de rigore monasticæ
 vitæ à prioribus instituta, condescendendo infirmi-
 tatibus sui temporis monachorum. Et eadem ratio est
 de beato Gregorio, qui monasteria construxit sec-
 undum regulam à beato Benedicto institutam.

Quod vero tertio propositum est, quod Apostolis
 persecutionis tempore permissis Dominus ut peram,
 & sacculum tollerent, magis contra eos facit, sicut
 ex præmissis apparet. Si enim persecutionis causa rig-
 or prioris discipline remittitur, consequens est
 quod ad rigorem discipline pertineat ut peram, &
 sacculum non haberent. Nec tamen legitur quod illo
 persecutionis tempore procuraverunt sibi aliquas pos-
 sessiones communes. Et sic patet, quod inducitur, ad
 propositum non pertinere.

Quod vero quarto inducitur, quod Dominus non
 instituit ordinem non habentium possessiones, sed
 ordinem prælatorum, qui possessiones habent, in al-
 tero quidem est apertum mendacium. Cum enim Do-
 minus discipulos instituit, quod nec argentum, nec
 aurum possideant, & quod corda eorum non graventur
 curis hujus mundi, & dimitentibus agros, &
 domos propter nomen suum præmia promittit non
 solum in futuro, sed in hoc seculo, ut scilicet sint
 cum Apostolis, nihil in hoc mundo habentes, & om-
 nia possidentes, manifestum est quod omnes quicum-
 que hanc regulam secuti fuerint, institutionem Christi
 sequuntur: nec enim illi qui sanctos sequuntur,
 per quos sunt ordines instituti, ad ipsos accedunt,
 sed ad Christum, cujus documenta proponunt: quia
 nec illi se ipsos prædicaverunt, sed cum Apostolo Je-
 su Christum, ejus documenta proponentes. In al-
 tero falluntur, vel fallere volunt per fallaciam acci-
 dentis. Instituit enim Christus Episcoporum ordi-
 nem, & aliorum, clericorum, qui possessiones com-
 munes habent, vel proprias. Sed hoc Christus in eis
 non instituit, sed magis instituit eorum ordinem in
 perfecta paupertate, sicut ex prædictis apparet. Post-
 modum vero dispensative sunt in Ecclesia communes

pos-

Adhuc potest hoc evidenter ostendi, si ratio con-
 siliorum ad evangelicam perfectionem pertinentium
 consideretur. Ad hoc enim introducuntur ut homines
 curis mundi expediti, liberis Deo vacent. Unde Apos-
 tolus proposito consilio de virginitate servanda dicit
 (I. Cor. vii. 32.) *Qui sine uxore est, sollicitus est quæ sunt
 Domini, quomodo placeat Deo; qui autem cum uxore est,
 sollicitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori,
 & divitiis est*. Ex quo patet, tanto aliqua magis
 ad consiliorum perfectionem pertinere, quanto ma-
 gis hominem à solitudine mundi absolvunt. Mani-
 festum est autem quod divitiarum, & possessionum
 cura impedit animum à rebus divinis. Dicitur enim
 Math. xiii. 22. *Qui seminatus est in spinis, hic est
 qui verbum audit, & sollicitudo sæculi istius, & fallacia
 divitiarum suffocant verbum, & sine fructu effici-
 tur*: quod exponens Hieronymus dicit: „Blandæ sunt
 „ divitiæ, aliud agentes, & aliud pollicentes. Lubrica
 „ est earum possessio, idum hunc illicque circumfe-
 „ runtur, & instabili gradu vel habentes deserunt,
 „ vel non habentes reficiunt.“ Hoc etiam evidenter
 ostenditur Lucæ xiv. 18. ubi unus de his qui sunt vocati
 ad cœnam, se excusavit dicens: *Villam emi, &
 „ necesse habeo ire, & videre illam*. Et sicut Gregorius
 dicit, „quid per villam nisi terrena substantia desig-
 „ nat, & Exit ergo videre villam qui sua exteriora
 „ cogitat.“ In fine autem parabolæ subditur: *Pauperes,
 „ & debiles introduc huc*: quod exponens Ambrosius
 dicit, quod „rarus delinquit qui deest illecebra
 „ peccandi, & citius ad Deum convertitur qui non
 „ habet in mundo unde delectetur.“ Sic igitur patet
 quod possessiones, & quascumque divitias omnino
 non habere, magis ad evangelicam pertineat perfec-
 tionem. Item Augustinus dicit in Lib. de verbis Domini:
 „ *Minimi Christi sunt illi qui omnia sua dimiserunt,
 „ & secuti sunt eum, & quidquid habuerunt, pauperibus
 „ distribuerunt, ut Deo sine seculari compede expediti
 „ servirent, & ab oneribus mundi liberatos, velut penna-
 „ tos, sursum humeros tollerent. Hi sunt minimi, quia hu-
 „ miles. Appende minimos istos, & grave pondus invenies*.
 „ Nullus autem sani capitis dicit, ad mundi onera non
 „ pertinere communium possessionum curam. Pertinet
 „ igitur ad perfectionis pondus ut etiam ab hujus-
 „ modi compediis expediti homines serviant Deo.

Sic igitur patet vanam esse doctrinam, immo pesti-
 fiteram, & christianæ doctrinæ contrariam, illorum
 qui dicunt, quod possessionibus communibus carere
 propter Christum, ad perfectionem non pertineat: de
 quibus super illud Psalm. vi. *Convertantur, & erubescant
 „ valde velociter*, dicit Glossa: „Hoc non est
 „ hic, ubi potius iniqui rideant eos qui eos relinquunt,
 „ & stuis irrisionibus infirmos Christi nomine erubes-
 „ cere faciunt.“ Ad eos etiam pertinere videtur quod
 alibi in Psalm. xlii. 6. dicitur: *Consilium inopis con-
 „ fundistis, quoniam Dominus spes ejus est*: ubi dicit Glossa:
 „ *inopis*, quoniam cujuslibet, qui est membrum Christi:
 „ & hoc ideo fecistis, quoniam Dominus spes ejus
 „ est. Unde ergo magis reverendus erat, inde magis con-
 „ temnitur.“ Quid enim aliud istis faciunt nisi quod
 contemnere nituntur eos qui christianæ paupertatis
 consilium perfecte sectantur; & hoc ideo quia non
 in terrenis possessionibus, sed in Deo spem habent.

(1) Anlegendum & Dominus?

possessiones acceptæ propter rationem prædictam.

Quod etiam quinto propositum est, quod christiana perfectio non dormitavit à tempore Apostolorum usque ad præsentia tempora; certum est eam non dormitasse, sed in plurimis viguit & in Ægypto, & in aliis partibus mundi. Numquid tamen aliquis Deo modum imponere potest, ut omnes in omni tempore, & in omnibus locis homines eodem modo ad se trahat? Quinimo secundum suæ sapientiæ ordinem, quo suaviter universa disponit, singulis temporibus congruentia adminicula providet humanæ salutis. Quid enim si quaeratur: Numquid dormitavit doctrina christiana à temporibus magistrorum doctorum Athanasii, Basilii, Ambrosii, Augustini, & aliorum qui circa illud tempus fuerunt, usque ad hæc nostra tempora, in quibus magis in doctrina christiana homines exercentur? Numquid secundum mirabilem eorum rationem, quidquid boni tempore aliquo intermissum fuit, illicitum erit resum? Sic enim & martyrium illicitum erit subire, & miracula facere, quia multo tempore sunt huiusmodi intermissa.

Quod vero sexto proponunt, quod illi qui possessionibus communibus carebant, vivebant de operibus manuum, hoc non minorem calumniam aliis quam religiosi ingerit: quia etiam Apostolus, qui Evangelium prædicabat, vivebat de opere manuali. Numquid ergo Episcopi, Archidiaconi, & quibuscumque ex officio competit Evangelium prædicare, peccant, si non vivant de opere manuali? Si autem ad hoc non tenentur, quia Paulus hoc non ex necessitate, sed supererogando faciebat; quid imponunt religiosi quicquid sancti Patres supererogando fecerunt? Nullus enim est qui omnes supererogationes possit implere, cum unus in uno, & alius superabundet in alio. Si vero non supererogationis, sed necessitatis esse dicitur eos qui possessionibus communibus carent, de labore manuum vivere; fateor quidem quantum ad hoc necessitatis esse ut non otiose vivant. Sed otium non solum per laborem manuum tollitur, sed multo melius per sacræ Scripturæ studium, quod otium habet magnum negotium, sicut Augustinus dicit: unde super illud Psalm. *LVIII. Defecerunt oculi mei &c.* dicit Glossa: „Non est otiosus qui verbo Dei tantum studet; nec plures est qui extra operatur, quam qui studium cognoscendæ Divinitatis exercet. Ipsa etiam sapientia maximum opus est.“ Tollitur etiam otium per laborem doctrinæ, quo contra hostes fidei

dimicatur, secundum illud Apostoli: *Labora sicut bonus miles Christi Jesu: II. ad Timoth. 11. 3.* ubi dicit Glossa: „In prædicando Evangelium contra hostes fidei.“ Fateor etiam hoc necessitatis esse his qui aliunde non habent de quo licite vivant. Licetum est autem Evangelistis etiam monachis ut de Evangelio vivant, & de altaris ministerio, sicut Augustinus dicit in Lib. de opere monachorum: alioquin numquid illas solas possessiones communes monachis licet habere quas possunt lucrari de opere manuali? Nonne autem derisibilis est, si quis dicat licere religiosi in eleemosynam amplas possessiones accipere, non autem eis licere accipere de fidelium eleemosynis ea quæ pertinent ad quotidianum & simplicem victum? Sic igitur nulla necessitas imminet his qui communes possessiones non habent, manibus operari. De hoc tamen diffusius à nobis dictum est.

Jam vero quod septimo propositum est, magis derisione quam responsione dignum est. Quis enim non videat in immensum majoris sollicitudinis esse possessionibus procurandis curam impendere, ad quod vix sæculares sufficiunt, quam acquirere simplicem victum ex fidelium pietate collatum, & clementia divina provisum?

Quod vero octavo propositum est de hoc quod religiosi necesse habent circa eorum negotia sollicitari à quibus pascuntur; fateor quod habent quidem, sed circa spirituales eorum salutem, vel ut tribulationes consolerentur, quæ quidem sollicitudo est charitatis, unde religioni non repugnat; quinimo ut dicitur Jacob. 1. 27. *religio munda & immaculata apud Deum & Patrem hæc est, visitare pupillos, & viduas in tribulatione eorum.*

Quod autem ultimo propositum est, omnino est frivolum: quia ea quibus utuntur religiosi ad sustentationem vitæ, non sunt eorum quantum ad proprietatem dominii, sed dispensantur ad usum necessitatis eorum ab his qui harum rerum dominium habent, quicumque sint illi.

Hæc igitur sunt quæ ad præsens scribenda occurrunt contra errorum, & pestiferam doctrinam avertentium homines à religionis ingressu. Si quis autem his contradicere voluerit, non coram pueris garriat, sed scribat, & scripturam proponat in publico, ut ab intelligentibus dijudicari possit quod verum sit, & ut quod erroneum est, auctoritate veritatis confutetur.

IN SEQUENS OPUSCULUM FR. JOANNIS FRANCISCI BERNARDI MARIE DE RUBEIS ORDINIS PRÆDICATORUM ADMONITIO PRÆVIA,

De officio in festo Sacratissimi Corporis Christi, quod integrum confecit Sanctus Thomas Aquinas: deque alio Officio nunc primum in lucem prodeunte, ejusque Auctore: itemque de Opusculis Aquinatis suppositis de Venerabili Sacramento Altaris.

CAPUT I.

Sacratissimi Corporis Christi Festum institutum Leodii: compositumque Officium à Joanne Clerico. Eadem ad universam Ecclesiam à Summo Pontifice Urbano IV. extensa solemnitas. Ipsius jussu novum à S. Thoma Aquinato confectum Officium. Specimen ejus: itemque mutationes postea inventæ.

I. Sacratissimi Corporis Christi Festum primo apud Leodienses institutum fuit, Juliana Montis Cornelli Sanctimoniali, & Eva Reclusa hortantibus, agente Roberto Leodii Episcopo, & adjuvante Hugone de Sancto Caro primo Priore Provinciali Ordinis Prædicatorum, tum S. R. E. Cardinali, & Sedis Apostolicæ per Alemanniam Legato. Data abs Roberto epistola anno 1246. quibus Universis Diocæses personis Ecclesiasticis iniungebatur, ut ipsam Solemnitatem singulis annis, die ad hoc statuto, cum Officio proprio celebrarent. Morte Episcopi, quæ eodem anno contingit, ceptam negotium novæ solemnitatis intermissum. Paucos post annos illud executioni mandavit Hugo Cardinalis, Sedis Apostolicæ Legatus, datis Leodii litteris *IV. Kal. Januarii, Pontificatus Innocentii IV. anno decimo, ære vulgaris 1252.* Statutum ergo: quod proxima quinta Feria post Octavas Pentecostes, Festum de hoc excellentissimo Sacramento infra omnes Legationis terminos celebraretur, cum novem lectionibus, Responsoriis, versiculis, Antiphonis propriis, super hoc specialiter ordinatis. Hæc latiore calamo referuntur omnia in ejusdem Julianæ Actis apud Bollandi Continuatores ad diem *V. Aprilis, Libro II. Capp. 11. 111. IV.*

Injunxerat componendum tantæ solemnitatis Officium probatissima Juliana cuidam Fratri domus suæ, Joanni nomine, juveni quidem, sed plurimum innocenti. Munere imposito ut fungeretur, percurrens multorum Sanctorum libros, sicut apud prudentissima, divinarum Sententiarum flores legebat, Sacramenti Corporis & Sanguinis Christi dulcedinem sapientes: ex quibus confectum est totum Officium novæ solemnitatis, Nocturnum & Diurnum, in Hymnis, Antiphonis, & Responsoriis, Lectionibus, Capitulis, Collectis & aliis omnibus propriis. Acta quæ laudavimus, consule Libro II. Capite 11. num. 9. ubi Continuatores Bollandi in Notis Codicum MS. Ruberæ vallis afferunt, cum his verbis: „Hoc Officium incipit, *Animarum cibus*; & reperitur plenum in Ecclesia Tungrensi, & aliis locis.“ Hoc illud Officium est, quod ante obitum Robertus Episcopus Leodiensis describi curavit, ad suæ Diocæses Ecclesias transmittendum. Sic enim habent Acta Capite 111. num. 13. Libro II. *Circiter viginti officia ipsius Festivitatæ fecit de proprio conscribi, volens ea ad habendam copiam per loca distribui opportuna.* Illud etiam Officium, & omnia in ipso contenta, (ut num. 14. narrare pergit Auctor,) diligentioribus oculis considerans, & perscrutans Hugo Cardinalis & Legatus, nihil addendum, nihil mutandum arbitratus est, cuncta decenter inveniens ordinata.

Firmior, & inconversa per futura sæcula ut nova solemnitas in Ecclesia Leodiensi permaneret, non infamam bonorum suorum partem Ecclesiæ S. Martini contulit Stephanus Canonicus cum Maria Sorore: itemque Joannes de Lauduno, Ecclesiæ prædictæ Canonicus, Octavam Corporis Christi in eadem S. Martini Basilica fundavit. Hæc narrat Acta Libro II. cit. Capite 11. n. 6. & 19. Neque demum silentio prætereundum, quod superiori Capite 11. num. 7. traditur: Julianæ Sanctimonialis votum expendisse, & adprobasse Jacobum de Trevis, tunc Archidiaconum Ecclesiæ Leodiensis, postea Virtunensem Episcopum anno 1252, & Patriarcham Jerosolymitanum anno 1255, ac demum Romanum Pontificem anno 1261. sub nomine Urbani IV.

II. Occasione data insignis miraculi, quod in Italia accidit Bolsenæ non longe ab Urbe veteri, idem Sanctissimus Pontifex percurus, Sacratissimi Corporis Christi solemnitatem in Ecclesia universa celebrandam indixit. Annum definit Theodoricus Vallicolor in ejus Vita metricè scripta.